

порівняно з іншими людьми. Тобто, обдарованість виступає як динамічна інтеграція різних здібностей з метою досягнення позитивних результатів у конкретній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна психологія / за заг. ред. С. Максименко. Вінниця, 2004. 465 с.
2. Клименюк Ю. М. Професійна підготовка майбутнього вчителя: навчання обдарованих учнів. *Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції*: зб. матер. міжнарод. наук.-практ. конф., 22–24 квітня 2009 р. Київ: КІМ, 2009. С. 408–413.
3. Клименюк Ю. М., Антонова О. Є. Технологія підготовки майбутнього вчителя початкової школи до розвитку інтелектуальної обдарованості. *Виявлення та підтримка обдарованості учнів загальноосвітньої школи*: матер. наук.-практ. конф., 24–26 червня 2009 р. Тернопіль, 2009. С. 18–27.
4. Кузьміна Н. В. Здібності, обдарованість, талант учителя. Педагогічна творчість і майстерність: хрестоматія. Київ: ІЗМН, 2000. С. 35–40.
5. Савенков А. И. Основные подходы к разработке концепции одарённости. *Педагогика*. Москва, 1998. № 3. С. 24–29.
6. Сазоненко Г. С. Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної системи ліцею). Київ: Гнозис, 2004. 684 с.

Вікторія ПЕРЕВЕРТАЙЛО,
студентка магістратури 1 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Науковий керівник: **Олександр ГОЛК,**
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Орієнтація сучасних освітніх реформ на формування фахівця-професіонала ставить підвищені вимоги до підготовки вчителя початкових класів, особливо в аспекті професійно-педагогічної творчості. Пріоритет при цьому надається творчому розвитку майбутнього вчителя, його відкритості до інновацій, експериментуванню, педагогічному артистизму, здатності до самопізнання, саморозвитку та самоактуалізації у професійній діяльності. Творче мислення у педагогічній діяльності потребує формування у майбутніх учителів початкових класів широкого кола професійно-творчих, фахово-методичних вмінь, навичок й здібностей. Проте, як показує шкільна практика, готовність педагога початкових класів до оригінального конструювання навчального матеріалу, застосування нестандартних форм, методів навчання і виховання, їх поєднання та впровадження в навчальній та позаурочній виховній діяльності учнів молодшого шкільного віку, здатність до співробітництва, співпраці, співтворчості з різними суб'єктами освітнього процесу, не завжди є достатньою, що негативно може позначитися на творчому розвитку школярів.

Питанню природи, сутності і змісту творчого мислення присвячені дослідження Д. Богоявленської, Л. Виготського, В. Моляко, А. Менегетті, В. Ніколко, Я. Пономарьова, В. Роменця та ін.. Формування творчої особистості вчителя досліджується в наукових працях Л. Бушуєвої, Н. Гузій, В. Загвязинського, І. Зязюна, С. Коновець, Н. Кічук, М. Никандрової, О. Пехоти, С. Сисоєвої.

Узагальнення наукової психологічної та педагогічної літератури з проблеми творчості дозволяє констатувати, що творчість – це діяльність, що породжує якісно нове, таке, що відрізняється неповторністю та суспільно-історичною унікальністю [2]. У більшості випадків поняття “творчість” і «творче мислення» ототожнюються. Проте творчість педагогічна має свої особливості порівняно із загальним значенням цього поняття. За С. Гончаренком, “творчість педагогічна – оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання, який стосується різних сторін діяльності вчителя – проведення навчальних занять, роботи над організацією колективу учнів, проектування особистості учня, вироблення стратегії і тактики педагогічної діяльності з метою оптимального виконання завдань всебічного розвитку особистості”. У наукових дослідженнях педагогічна творчість визнається найважливішим критерієм якісного становлення особистості вчителя сучасної школи, який виявляється, насамперед, у соціальній потребі у творчій праці. Педагогічною творчістю визначається: діяльність, спрямована на формування особистості учня як суб’єкта життєтворчості, інтегративна якість особистості педагога, структурними компонентами якої є: професійна спрямованість, професійне самоусвідомлення, професійне мислення, діагностична культура; діяльність, пов’язана з вивченням педагогічного досвіду, педагогічної майстерності вчителів, самопізнанням, саморозвитком, самовдосконаленням. Отже, педагогічна творчість – це обопільна творча діяльність головних суб’єктів освітнього процесу педагога і учня у їх взаємозв’язку і взаємозалежності, результати якої ведуть до їхнього розвитку і саморозвитку. Професійно-педагогічна діяльність майбутніх учителів початкових класів відрізняється різноманітністю. Всіма її видами студент має оволодіти, навчаючись педагогічному закладі вищої освіти, зокрема:

- предметною – знати предмети, що викладаються в початковій школі, оволодіти методиками їх викладання, розуміти місце кожного предмета в міжпредметних зв’язках;
- педагогічною – проектувати зміст предметів, проводити заняття; планувати позакласну роботу, індивідуальну роботу з учнями;
- інноваційною – переносити інноваційний досвід інших вчителів у власний; розробляти новації; проводити педагогічний експеримент; передавати власний інноваційний досвід;
- колективного самоуправління – підтримувати сприятливий клімат в колективі; забезпечувати ефективну роботу методичних об’єднань; забезпечувати роботу проблемних груп педагогів; брати участь у виробленні колективних рішень;
- саморозвитку – бути готовим до професійного, загальнокультурного саморозвитку.

Всі зазначені види педагогічної діяльності потребують від майбутніх учителів початкових класів високого рівня педагогічної майстерності. “Педагогічна майстерність, – зазначає І.Зязюн, – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі”. При цьому важливими властивостями особистості від майбутніх учителів є гуманістична спрямованість його діяльності, професійна компетентність (професійні знання, високого рівня професіоналізм в педагогічній діяльності), педагогічні здібності (здатність до швидкого самовдосконалення), а також педагогічна техніка (спирається на знання і здібності, дає змогу виявити внутрішній потенціал учителя, гармонізує структуру педагогічної діяльності) [2]. За сучасними вимогами до підготовки фахівців педагогічної галузі майбутній учитель має бути творчою особистістю, що характеризується високим ступенем розвитку спрямованості на педагогічну діяльність, бажанням самореалізації у цій професії, розвитком професійних якостей, творчих умінь, що сприяють успішності у педагогічній діяльності. Саме професійна майстерність в єдності з педагогічною компетентністю, власною творчою обдарованістю вчителя початкових класів значною мірою визначають ефективність його керівництва формуванням творчої особистості учня. Творче начало в педагогічній діяльності вимагає від учителя:

- здатності до модифікації, комбінування змісту навчального матеріалу у нестандартному напрямі;
- готовності до розроблення оригінальних підходів до планування освітнього процесу з учнями у навчальній та позаурочній виховній діяльності;
- володіння методами, прийомами, нестандартними формами організації творчої навчальної та позаурочної виховної діяльності учнів;
- готовності до педагогічного експериментування – до пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу з метою розвитку творчого потенціалу учнів. Для того, щоб учитель початкових класів міг діяти творчо, він повинен мати цілий ряд властивостей, професійно важливих рис, які забезпечують професійний саморозвиток його особистості, а через нього і розвиток особистості учня. Підготовку майбутніх вчителів початкових класів до творчої педагогічної діяльності розглядаємо, з одного боку, як здатність і готовність вчителя до сприяння становленню творчої особистості школяра, розвитку його творчих здібностей, з іншого боку, як постійне самовдосконалення, підвищення рівня творчої педагогічної діяльності. Акцент на самоудосконаленні передбачає самоосвіту, самовиховання, самовизначення, що і становить в цілому розвиток особистості майбутнього педагога.

Отже, сучасні вимоги до підготовки фахівців сфери освіти, особливо вчителів початкових класів, потребують удосконалення їх готовності до творчості в професійно-педагогічній діяльності. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи в аспекті педагогічної творчості, що реалізується з використанням інноваційних педагогічних технологій, нетрадиційних форм, активних методів навчання, на нашу думку, сприятиме удосконаленню якості цієї підготовки. Формування творчого мислення є

основою для становлення творчої особистості майбутнього вчителя та успішного розвитку творчих можливостей молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бушуєва Л. С. Методи активізації творчого мислення молодших школярів. *Початкова школа*. 2012. Вип. 3. С. 13 – 16.
2. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: навч. посіб. Донецьк: Ноулідж, 2010. 242 с.
3. Ничкало Н.Г. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: передмова. Чернівці: Зелена Буковина, 2011. 255 с.

Оксана ПЕРЧИЦЬ,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Науковий керівник: **Надія ЩЕРБАКОВА,**
к.пед.н., доцент (БДПУ)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність. Проблема формування в учнів критичного мислення в сучасній вітчизняній і зарубіжній психолого-педагогічній науці є однією з актуальних. Вона розглядається як комплексна проблема вивчення методичних засад організації цього процесу, визначення сутності та структури цієї якості особистості, а також упровадження інноваційних технологій розвитку критичного мислення в процес навчання здобувачів середньої загальної освіти. Науковці (Т. Воропай, Д. Десятков, О. Пометун, О. Пироженко, О. Пономарьова, О. Тягло та інші) підкреслюють залежність процесу формування критичного мислення в учнів від професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до розвитку в молодших школярів уміння самостійно осмислювати навчальний матеріал, робити висновки, помічати помилки, виконувати нестандартні завдання тощо.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ретроспективний аналіз проблеми свідчить про те, що готовність учителя до розвитку критичного мислення в молодших школярів потребує подальших теоретичних і експериментальних досліджень (А. Алексюк, В. Беспалько, І. Дичківська, М. Кларін, О. Пехота, Г. Селевко, С. Сисоєва та інші). Особливого значення набуває ця проблема в контексті оволодіння здобувачами вищої освіти вміннями планування, організації та рефлексії, готовності створювати відповідні організаційно-педагогічні умови для розвитку внутрішньої мотивації до вивчення конкретного навчального матеріалу.

Мета і методи дослідження. Створити та впровадити в освітній процес закладів вищої освіти організаційно-педагогічні умови, які забезпечуватимуть готовність майбутніх учителів до розвитку критичного мислення молодших школярів.

Основними методами дослідження є аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, вивчення рівнів їх готовності до організації освітнього процесу в школі шляхом анкетування,